



Τμήμα Αγωγής & Φροντίδας  
στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία  
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων



Πανελλήνιος Σύνδεσμος  
Παιδαγωγών Πρώιμης  
Παιδικής Ηλικίας  
(ΠΑ.ΣΥ.Π.Π.Η)

## 18ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Η προσχολική αγωγή & εκπαίδευση σε πλαίσιο  
συμπερίληψης και δημοκρατίας. Ο ρόλος των παιδαγωγών.  
Προκλήσεις - Προοπτικές

# Πρόγραμμα

  
Epirus Palace  
Congress & Spa  
Hotel - Ιωάννινα

Διοργάνωση:

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ  
ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ ΠΡΩΙΜΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ  
ΗΛΙΚΙΑΣ

Σε συνεργασία με το:

ΤΜΗΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ  
ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ  
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

26, 27 & 28  
Μαΐου  
2023

# 18ο Πανελλήνιο Μετεκπαιδευτικό Συνέδριο Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης

Θέμα:

«Η προσχολική αγωγή & εκπαίδευση σε πλαίσιο συμπερίληψης και δημοκρατίας. Ο ρόλος των παιδαγωγών. Προκλήσεις – Προοπτικές».

Ιωάννινα, 26, 27, 28 Μαΐου 2023

## ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

### ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ 26/5/2023

17:00–19:00 Εγγραφές συνέδρων

19:00–19:20 Έναρξη Συνεδρίου

**Βασιλική Προβατά**, Πρόεδρος ΠΑΣΥΠΠΠΗ, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Msc Επιστήμες Αγωγής ΠΑΔΑ, Διευθύντρια Βρεφονηπιακών Σταθμών Δήμου Κορυδαλλού.

**Ελένη Καινούργιου**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πρόεδρος του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

**Χαιρετισμοί**

### 1η ΕΝΟΤΗΤΑ

Συντονιστές **Κωνσταντίνος Πετρογιάννης**, Καθηγητής, Πρόεδρος του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, ΠΑΔΑ.

**Σοφία Αναστασίου**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΤΑΦΠΠΗ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

19:20–19:40 «Η συνεισφορά της παιγνιώδους μεθόδου κινητικής αγωγής στην προαγωγή του υγιούς τρόπου ζωής παιδιών προσχολικής ηλικίας»

**Χαρίλαος Κ. Ζάραγκας**, Αναπλ. Καθηγητής Π.Τ.Ν., Σχολή Επιστημών Αγωγής,  
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Πρόεδρος Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών,  
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

19:40–20:00

**«Πόσο εφικτή είναι η συμπεριληπτική εκπαίδευση σε έναν σύγχρονο μεταβαλλόμενο κόσμο;»**

**Ελένη Κανελλοπούλου**, Εντεταλμένη Διδάσκουσα, ΤΑΦΠΠΗ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

**Σοφία Κανελλοπούλου**, Φιλολόγος, Msc Ειδική Παιδαγωγός ΕΚΠΑ, Φοιτήτρια Ψυχολογίας ΕΚΠΑ

20:00–20:20

**«Η Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού και η κουλτούρα των Εκπαιδευτικών της Προσχολικής Αγωγής»**

**Παναγιώτης Βεντίστας**, Υποψήφιος Διδάκτορας ΠΤΔΕ Ιωαννίνων

**Θεμιστοκλής Γκόγκας**, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων

20:20–20:30

Υποβολή ερωτήσεων

## **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΑΒΒΑΤΟΥ 27/05/2023**

### **2η ΕΝΟΤΗΤΑ**

Συντονιστές

**Θεμιστοκλής Γκόγκας**, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων

**Ελένη Καινούργιου**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πρόεδρος του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

09:30–09:50

**«Η προσέγγιση του Συστήματος Προώθησης Θετικής Συμπεριφοράς (SWPBS) μέσω του ερευνητικού προγράμματος ProW»**

**Έρη Ζαχοπούλου**, Αναστασία Βατού, Μαρία Τσιτιρίδου-Ευαγγέλου, Ηρακλής Γρηγορόπουλος, Μιχάλης Βιτούλης, Ελένη Ντελή, Βασίλης Γραμματικόπουλος

- 09:50–10:10 **«Το Σύστημα Προώθησης Θετικής Συμπεριφοράς (SWPBS): Η εφαρμογή του στους παιδικούς σταθμούς του Δήμου Καλαμαριάς μέσω του ερευνητικού προγράμματος ProW»**  
**Βασίλης Γραμματικόπουλος**, Αναστασία Βατού, Μαρία Τσιτιρίδου-Ευαγγέλου, Δάφνη Πέτκου, Χριστίνα Μεγαλονίδου, Ζωή Τζιωρτζιώτη, Ελένη Ντελή, Ευρυδίκη Ζαχοπούλου
- 10:10–10:30 **«Σχεδιασμός ενός παρεμβατικού προγράμματος για την ανάπτυξη του λεξιλογίου, μέσω παραμυθιών και δραματοποίησης, στην προσχολική ηλικία»**  
**Μαρία Τσιτιρίδου-Ευαγγέλου**, Ελένη Τύμπα, Αναστασία Βατού, Μαρία Σταμάτογλου, Ευρυδίκη Ζαχοπούλου, Βασίλης Γραμματικόπουλος
- 10:30–10:50 **«Η συμβολή των παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας στην καλλιέργεια της δημιουργικής και κριτικής σκέψης μέσα από δημοκρατικές και συμπεριληπτικές πρακτικές»**  
**Ελένη Οικονομίδου**, Αναπτυξιακή Ψυχολόγος, MSc, Ιδρύτρια των Ομάδων "Messy, Sensory & ClayPlay", Εισηγήτρια των Σεμιναρίων "Messy, Sensory & ClayPlay"
- 10:50–11:00 Υποβολή ερωτήσεων
- 11:00-11:30 Διάλειμμα - Καφέ

### 3η ΕΝΟΤΗΤΑ

- Συντονιστές **Έρη Ζαχοπούλου**, Καθηγήτρια, Κοσμήτορας της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας  
**Κατερίνα Ανωγιαννάκη**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, MSc Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών, Ιδρύτρια του Εργαστηρίου Συστημικής Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής "Ροδάκινο"
- 11:30–11:50 **«Ο ρόλος των παιδαγωγών προσχολικής ηλικίας που εργάζονται σε τμήματα παιδιών ηλικίας έως 3 ετών και ο βαθμός προετοιμασίας τους για το ρόλο τους κατά τη διάρκεια της αρχικής τους εκπαίδευσης»**  
**Κωνσταντίνα Ρέντζου**, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Μέλος ΣΕΠ, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

- 11:50–12:50 **«Small table discussions» – «Συντονισμένη συζήτηση σε ομάδες εργασίας»  
«Όψεις Επαγγελματισμού και η Σημασία Δημιουργίας Ενός Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας για Παιδαγωγούς Προσχολικής Ηλικίας»**  
**Κωνσταντίνα Ρέντζου**, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Μέλος ΣΕΠ, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο  
**Δέσποινα Μούρθου**, Φοιτήτρια Η' εξαμήνου, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων  
**Ιωάννα Αρματά**, Φοιτήτρια ΣΤ' εξαμήνου, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων  
**Θεοδώρα Κατακουζηνού**, Φοιτήτρια ΣΤ' εξαμήνου, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων  
**Ιωάννα Μπακόλα**, Φοιτήτρια ΣΤ' εξαμήνου, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- 12:50–13:10 **Συγκρίνοντας «αυτονομίες»**  
**Χριστίνα-Μαρία Ευθυμίου**, Υποψήφια Διδάκτορας ΠΤΔΕ Ιωαννίνων  
**Θεμιστοκλής Γκόγκας**, Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΤΔΕ Ιωαννίνων
- 13:10–13:20 Υποβολή ερωτήσεων
- 13:20–14:30 Διάλειμμα – Γεύμα

#### 4η ΕΝΟΤΗΤΑ

- Συντονιστές **Δημήτρης Παπαδόπουλος, PhD**, Επίκουρος Καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχολογίας Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας στο Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων  
**Κωνσταντίνα Ρέντζου**, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Μέλος ΣΕΠ, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- 14:30–14:50 **«Η σημασία του πρώτου χρόνου της ζωής για τη συναισθηματική, κοινωνική και γνωστική ανάπτυξη του βρέφους»**  
**Βάσω Σιαφάκα**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας της Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

- 14:50-15:10 **«Ο Ρόλος των Πρώιμων Εμπειριών στον Αναπτυσσόμενο Εγκέφαλο του Βρέφους: Σύνδεση Νευροεπιστημών και Ψυχανάλυσης»**  
**Δημήτρης Παπαδόπουλος, PhD**, Επίκουρος Καθηγητής Αναπτυξιακής Ψυχολογίας Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας στο Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- 15:10-15:20 Υποβολή ερωτήσεων
- 15:20-15:40 **«Η έννοια της απώλειας και της φθοράς στην προσχολική εκπαίδευση. Πειραματική εφαρμογή»**  
**Κατερίνα Τούρλα**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Συντονίστρια Ομάδων μέσω της Τέχνης, Μέλος της Ομάδας του Εργαστηρίου Συστημικής Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής "Ροδάκινο"
- 15:40-16:00 **«Δεν ξέρεις να παίζεις εσύ!» Όταν το παιδί αποκλείει την/τον παιδαγωγό από το παιχνίδι**  
**Παναγιώτης Μπαρμπαγιάννης**, Εργοθεραπευτής, MEd Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών, Ακαδημαϊκός Υπότροφος Τμήματος Εργοθεραπείας ΠΑΔΑ, Μέλος της Επιστημονικής Ομάδας του Εργαστηρίου Συστημικής Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής "Ροδάκινο"
- 16:00-16:10 Υποβολή ερωτήσεων

## **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΥΡΙΑΚΗΣ 28/05/2023**

### **5η ΕΝΟΤΗΤΑ**

- Συντονιστές **Βασίλης Γραμματικόπουλος**, Καθηγητής, Πρόεδρος του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας  
**Βάσω Σιαφάκα**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας της Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- 10:00-10:20 **«Η σημασία της επιμόρφωσης και υποστήριξης των Παιδαγωγών Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας.»**

### **Διεθνής αναγκαιότητα - ελληνικές εμπειρίες»**

**Αλεξάνδρα Νούσια**, Εντεταλμένη Διδάσκουσα, ΤΑΦΠΠΗ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

**Βασιλική Καραβίδα**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

**Σοφία Αναστασίου**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΤΑΦΠΠΗ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

- 10:20–10:40 **«Πολυπολιτισμικότητα και παιχνίδι στην προσχολική αγωγή: ερευνητικές προσεγγίσεις και παιδαγωγικές στρατηγικές επικοινωνίας στον Παιδικό Σταθμό»**  
**Ελένη Καινούργιου**, Αν. Καθηγήτρια ΤΑΦΠΠΗ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων  
**Ευαγγελία Λαλούμη Βιδάλη**, Ομ. Καθηγήτρια ΤΑΦΠΠΗ/ΔΙΠΑΕ
- 10:40–11:00 **«Δημοκρατικές εκφάνσεις σε πλαίσια προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης: το παράδειγμα του Ευρωπαϊκού Προγράμματος PARTICIPA για την ενεργό συμμετοχή των μικρών παιδιών»**  
**Κωνσταντίνος Πετρογιάννης**, Καθηγητής, Πρόεδρος του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, ΠΑΔΑ
- 11:00–11:10 Υποβολή ερωτήσεων

## **6η ΕΝΟΤΗΤΑ**

- Συντονιστές **Σερμέα Ελένη**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Αντιπρόεδρος ΠΑΣΥΠΠΠΗ  
**Μαρία Μαλλίδη**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Ταμίας ΠΑΣΥΠΠΠΗ
- 11:10–11:30 **«Το περιβάλλον που αλλάζω, με αλλάζει»**  
**Αλεξάνδρα Ζαφειρίου**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Αν. Γραμματέας ΠΑΣΥΠΠΠΗ  
**Γωγώ Δημητρίου**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας  
**Μάγδα Μόσχου**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας
- 11:30–11:50 **«Όταν η αφήγηση για τη λύση είναι το πρόβλημα». Επανεξετάζοντας τα δεδομένα μας και αποδομώντας τις ταξινομήσεις μας**

**Γιώργος Παραδείσης**, Ψυχολόγος - Συστημικός Ψυχοθεραπευτής, MSc Κοινωνιολογίας, MEd Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών, Ιδρυτής του Εργαστηρίου Συστημικής Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής "Ροδάκινο"

- 11:50–12:50 **«Η καλλιτεχνική εγκατάσταση (installation art) στη σχολική τάξη. Το παιδί ως δημιουργός σύγχρονης συμμετοχικής τέχνης»**  
**Κατερίνα Ανωγιαννάκη**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, MSc Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών, Ιδρύτρια του Εργαστηρίου Συστημικής Ψυχολογίας και Παιδαγωγικής "Ροδάκινο"
- 12:50–13:00 Υποβολή ερωτήσεων
- 13:00–13:05 Λήξη εργασιών Συνεδρίου
- 13:05–14:05 Γεύμα

## ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

### Πρόεδρος

**Καινούργιου Ελένη**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Πρόεδρος του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

### Μέλη

**Αναστασίου Σοφία**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

**Γκόγκας Θεμιστοκλής**, Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

**Γραμματικόπουλος Βασίλης**, Καθηγητής, Πρόεδρος του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας

**Ζαχοπούλου Έρη**, Καθηγήτρια, Κοσμήτορας της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας

**Ευαγγέλου Τσιτιρίδου Μαρία**, Καθηγήτρια, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας

**Ζάραγκας Χαρίλαος**, Αναπληρωτής Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πρόεδρος Τμήματος ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

**Καραβίδα Βασιλική**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων



**Λαλούμη-Βιδάλη Ευαγγελία**, Ομότιμη Καθηγήτρια, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, ΔΙΠΑΕ

**Νικηφορίδου Ζωή**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

**Παπαδόπουλος Δημήτριος**, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

**Πετρογιάννης Κωνσταντίνος**, Καθηγητής, Πρόεδρος του Τμήματος Αγωγής & Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, ΠΑΔΑ

**Προβατά Βασιλική**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Πρόεδρος Δ.Σ ΠΑΣΥΠΠΠΗ

**Ρέντζου Κωνσταντίνα**, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Μέλος ΣΕΠ, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

**Σιαφάκα Βάσω**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Λογοθεραπείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

## **ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ**

**Σερμέα Ελένη**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Αντιπρόεδρος Δ.Σ ΠΑΣΥΠΠΠΗ

**Δημούδης Αθανάσιος**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Γεν. Γραμματέας Δ.Σ ΠΑΣΥΠΠΠΗ

**Μαλλίδη Μαρία**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Ταμίας Δ.Σ ΠΑΣΥΠΠΠΗ

**Ζαφειρίου Αλεξάνδρα**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Αν. Γραμματέας Δ.Σ ΠΑΣΥΠΠΠΗ

**Διβάνη Μαρία**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Μέλος Δ.Σ ΠΑΣΥΠΠΠΗ

**Κουνέλη Πιπίνα**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικίας, Μέλος Δ.Σ ΠΑΣΥΠΠΠΗ

**Σάρδη Αρετή**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικία, Μέλος Δ.Σ ΠΑΣΥΠΠΠΗ

**Χριστοπούλου Χριστίνα**, Παιδαγωγός Πρώιμης Παιδικής Ηλικία, Μέλος Δ.Σ ΠΑΣΥΠΠΠΗ